

SİNEMATEK

ANKARA SİNEMATEK DERNEĞİ Mart 1977 GÖSTERİLERİ

ÇAĞDAŞ
SAHNE
KÜLTÜR
MERKEZİ

TURGAN
TAMER
ARSLAN

**ÇAĞDAŞ
SİNEMA VE
SAHNE
KÜLTÜR
MERKEZİ**

Sayın 6

fabrikalardan...

**KUVAYI
MİLLİYE
DESTANI**

eser
**NAZIM
HİKMET**

oyunlaştıran
**ALİ
TAYGUN**

**program
dergisi**

**mayıs
1977**

ZAFER MARŞI

ZAFER MARŞI

Özgün adı : Marcia Trionfale

Yönetmen : Marco Bellocchio

Senaryo : M. Bellocchio, S. Baz-
zini

Görüntü Yönetmeni : diGiacome

Oynuyanlar : Franco Nero, Miou-
Miou, Michele Placide, Patrick
Dowaere

Yapım Yeri ve Yılı : İtalya, 1977.

İsyancı genç İtalyan Sineması-
nın önde gelen isimlerinden
Marco Bellocchio'un anti - mili-
tarist filmi Zafer Marşı ,Avrupa
sinemaları ile birlikte Türkiye'de
de gösterilmekte.

Daha önceki filmlerinde çağ-
daş İtalyan toplumuna açıkyürek-
lilikle ayna tutan, eleştirel ba-
kış açısıyla İtalyan sinemasında
çizgi dışı bir saygınlığa ulaşan
Bellocchio ,«Zafer Marşı» nda
eleştirisini, bu kez, orduya yö-
nelterek anti-militarist bir film-
le çıkıyor karşımıza.

Kişisel askerlik anılarından
yararlanarak S. Bazzini ile bir-
likte yazdığı senaryodan çeki-
len film, ön planda, üniversite
bitirmiş bir küçük burjuvanın
kışla ve askeri eğitim sorunla-
rıyla başlıyor .İşçi - köylü kö-
kenli acemi erlerin arasında
kendini tecrit eden bu edebiyat
mezunu (M. Placido) çevresiyle
çatışıp askeri hayatın şiddet ve
sadizme dayalı kurallarıyla uyu-
şamıyor. Daha sonra, askere
kendine güveni ve askeri haya-
tın değerlerini aşıl原因an, İnanmış
asker ama iktidarsız koca Yüz-
başı (F. Nero) giriyor devreye.
Filmde Bellocchio'nun küçük bur-
juva kaypaklığı ve kararsızlığı
üstüne getirdiği gözlem ve eleş-

SİNEMATEK

tiri gözden kaçacak gibi değil.
Bellocchio'nun gergin anlatım,
F. di'Giacomo'nun etkin görün-
tülere, N. Piovani'nin uyumlu
müziği ve iyi seçilmiş oyuncu-
larla desteklenen film Bellocchio'
vari bir sona ulaşıyor.

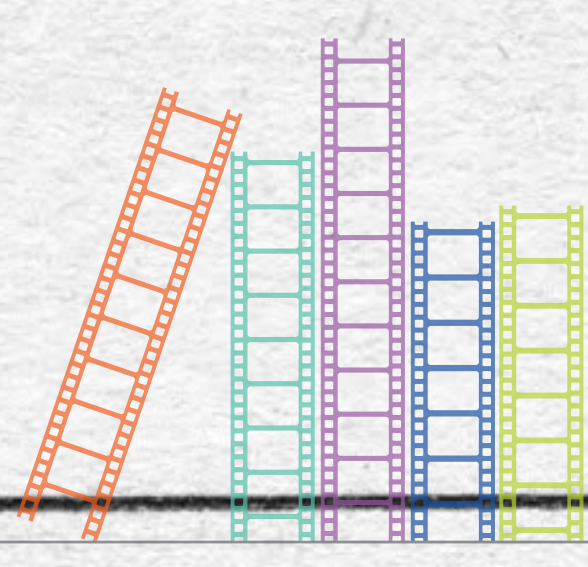
«Cepteki Yumruklar» ile bü-
yük bir çıkış yapan, bunun yan-
ısına «Çin Yakındır» ile büyük
bir üne kavuşan Marco Belloc-
chio, genellikle İtalyan devrimci
sinema gurupları ile çalışan ve
bağımsız sinema çalışmalarını
destekleyen bir yönetmendir.
Bellocchio'nun filmlerini sınıfsal
başkaldırmanın bir devamı ola-

rak nitelerek yerinde olur.
«Filmlerim çeşitli gurupların ke-
sin amaçlarla belirtilmiş temel-
lerinde oluşmuştur.» diyen yö-
netmenin tüm yapıtları şematik
olma riskini göze alma pahası-
na, asla doğalcı olmayan politik
bir söylev biçiminde hazırlan-
mıştır.

Yönetmenin filmografisi :

- 1966 Cepteki Yumruklar
- 1967 Çin Yakındır, Vangelo 70
- 1968 Paula
- 1971 Tanrı Adına
- 1974 Birinci Sayfada Tecavüz
- 1977 Zafer Marşı.

KÜLTÜR MERKEZİ KAVRAMI

SİNEMATEK

İlk çıkış noktası «tiyatro» olan Çağdaş Sahne'ye daha sonra sinema, konser, konferans, açık tartışma, fotoğraf ve söyleşi gibi etkinlikler de katıldı. Şu anda Kültür Merkezi'nin bütünlüğü içinde **Çağdaş Sahne Film Birimi, Çağdaş Sahne Tiyatro Birimi, Çağdaş Sahne Yayım Birimi, Çağdaş Sahne Program Birimi, Ankara Sinematek Derneği, Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği ve Ankara Çocuk Tiyatrosu bulunmaktadır.**

Eylül 1976'da başladığımız Çağdaş Sahne - abone, ASD - üye kayıtları sonucunda 2300 kişi Çağdaş Sahne Kültür Merkezi ile organik ilişki içine girmiş bulunmaktadır. Nisan 1977'de başladığımız AFSAD - üye kayıtları ise sürmektedir. Çağdaş Sahne olarak her iki kuruluşla yaptığımız anlaşma gereğince bu derneklerden birine üye olan Çağdaş Sahne'nin tüm etkinliklerinden indirimli olarak yararlanmaktadır. Ancak, her iki derneğin de özel etkinliklerinden yararlanmak isteyenler her iki derneğe de üye olmak zorundadırlar.

Çağdaş Sahne Film Birimi, Belgesel Film Çekim Ekibi, toplumsal olayları belgelemeyi sürdürmektedir. 1976 ve 77 İstanbul 1 Mayıs mitingleri, Amasya, Çeltik maden işçilerinin grevi, Ankara, DGM'ye Hayır mitingi belgelenen olaylar arasında bulunmaktadır.

Çağdaş Sahne Tiyatro Birimi şu sıralarda yedinci oyunun çalışmalarını içinde. Kuvâyi Milliye Destanı'nın sahnelenebilmesi için, İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları, yönetmenlerinden Ali Taygun'a geçici olarak izin vermiştir. Devrimci dayanışmanın bir örneği olan bu tavırlarından ötürü İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları'na teşekkür ederiz.

Kültür Merkezi, kavram olarak, çeşitli kültür alanlarındaki üretim ve tüketimin odaklaştığı konudur. Bu konumda kültürel yaşam, üretilen ve tüketilen olarak kendi içinde karşılıklı bir ilişki içindedir.

Çağdaş Sahne Kültür Merkezi üç yıl önce, Oyuncular Birliği adı altında kurulmuş daha sonra Çağdaş Sahne adını almıştır.

Mayıs ayı içinde yapılacak olan iki açık tartışma ve bir söyleşinin Haziran ayında yayımlanması için hazırlıklar yapılmaktadır. Bundan sonraki bu tür gösterilerin yayımlanarak daha geniş kitlelerce izlenmesinin sağlanması plânlanmaktadır.

Bu yıl çeşitli fotoğraf ve resim sergileri düzenlemiştik. Gelecek yıl bunu daha örgütlü ve görsel amaçlara yönelik bir biçimde yapmayı tasarlıyoruz. Bunu gerçekleştirebilmek için de bir resim ve fotoğraf galerisi düzenlemekteyiz.

Çağdaş Sahne fuayesinde bulunan plâk, kaset, kart ve poster satışları üyelere indirimli olarak sürmektedir. Timur Selçuk'un plâk ve kasetlerinin Ocak 1977'den başlayarak satılacağını duyurmuştuk. Ancak, yoğun çalışmaları nedeniyle Timur Selçuk bu yapımını gerçekleştiremedi. Son aldığımız bilgilere göre Timur Selçuk'un plâk ve kasetlerini Mayıs'ta satmaya başlayabileceğiz.

Aralık 1976'da ilk sayısını yayımladığımız Çağdaş Sahne Kültür Merkezi Dergisi, genel anlamda bir program dergisi çizgisinde idi ve abone - üyelere yönelikti. Ancak, derginin etkinlik alanını genişletmek ve içeriğini program dergisi olmaktan çıkarıp, kültür dergisi haline getirebilmek için bu sayıdan başlayarak bir girişimde bulunuyoruz. Amacımız, Çağdaş Sahne Kültür Merkezi'nde sergilenenler hakkında verilen bilgilerin yanısıra toplumumuzun kültür sorunlarını kapsayan bir dergi çıkarabilmektir.

ÇAĞDAŞ SAHNE

SİNEMATEK

FABRİKA-
LARDAN(KUVAYI
MİLLİYE
DESTANI)

1977 yılının bu günlerinde Türkiye, tarihinin önemli bir dönemine yaklaşıyor. İşbirlikçi tekeli burjuvazi ve onun yandaşlarının başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi halkımıza karşı kurduğu MC iktidarı biçimindeki baskı aracı son günlerini yaşamakta. İşçi sınıfının gelişen gücü, onun sendikal ve demokratik örgütünün Türkiye'deki siyasal mücadeleye koymuş olduğu ağırlık gün ortadadır. Artık zayıftı, küçüktü, azdı örgütsüzdü... gibi sözler bu gerçeği örtemezler. Sıra demokrasi yolunda bütün ilerici, yurtsever güçlerin işçi sınıfının açık seçik siyasal örgütlenmesine engel olan 141 ve 142 maddelerin iptali doğrultusunda verecekleri mücadelededir. Çünkü bu örgütlenme tarihsel bir zorluktur. Çünkü istenilse de istenilmese de vardır ve var olacaktır. Çünkü işçi sınıfımız ekonomik bağımlılığın siyasal bağımlılıktan ekonomik mücadeleden ayrı şeyler olduklarının bilincindedir.

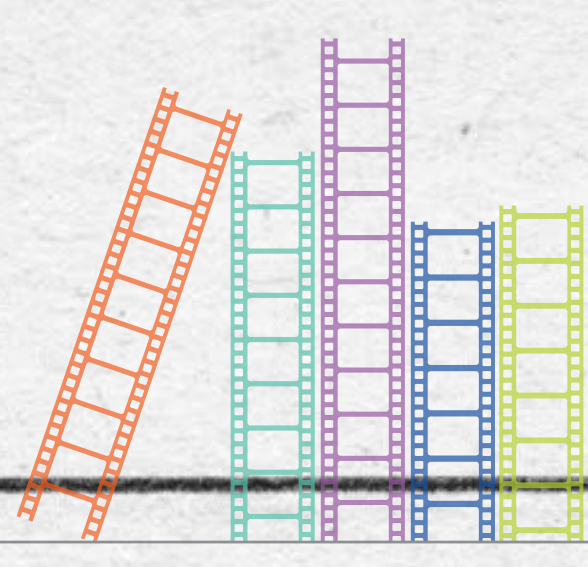
«FABRİKALARDAN» (Kuvayi Milliye Destanı), adından da belli olacağı gibi, işçiler arasında geçer. Bir yandan bir ilaç fabrikasında ekonomik mücadelelerini verirken grev silahıyla,

onu gerektiren ve sonra aşan örgütlenme gerçeğiyle tanışan işçileri, diğer yandan onlara destek olup zorluklarla karşılaştıklarında Destan'ı mesel gösteren bir motor fabrikasının işçilerini anlatır. Onların adım adım birliği, mücadeleyi, dayanışmayı kavramalarını sergiler. Oyunda, Destan'ın aracılığıyla bugün ve dün emperyalizme karşı, Ulusal Mücadelesi'nde yüzyüzedirler. Ve dünün Kurtuluş Savaşı'nda en ön saflarda dövüşen işçiler bugün o çatışmaya sahip çıkmakta, bilimsel öğretilerinin gereği, başarılarından ve yenil-

gilerinden ders almakta ve tarihi hareket ettiren temel çelişkileri daha iyi görmektedirler.

Yerli ve yabancı sermayenin ortak kurdukları fabrikaların karşısında bir ardiyede, sınıfının eylemcisi ve sanatçısı, büyük barış savaşçısı Nazım Hikmet'in yapıtının kitleye mal olması, somut güce dönüşmesi... Bugün bu, oyunda olduğu gibi hayatta da yadsınmaz bir gerçek. Nazım dünyayı yalnız yorumlamıyor; onu değiştiriyor. Sanat ve hayat onda birleşiyor. Ne mutlu günümüzün Türkiyeli sanatçısına ki başka başka ülkelerde eşine az

SİNEMATEK ÇAĞRI

rasları bir örnek kişi, Nazım Hikmet, bizim mücadelemize katılmış. bizim dilimizle yazmış. Ve ne acı ki doğumunun 75. yıldönümünde, biz hala onun bütün yapıtlarını özgürce sergileyemiyor, dinleyemiyor, yayımlayamıyoruz. Ancak 1 Mayıs'ların görkemle kutlandığı bu günlerde onun şiirlerinin ilkokul sıralarında ezbere söyleneceği günlerin de uzak olmadığını biliyoruz. Çünkü Türkiye işçi sınıfı her alanda olduğu gibi kültür ve sanat alanında da kendisinden onları olmayanlardan ayıracak güçtedir.

Önünde, Nazım gibi bir kılavuzun yol gösterdiği ilerici, yurt sever sanatçılarımızın, sahne insanlarımızın güncel görevi kendi işçi sınıfımızı ve onun öğ-

retisinin yalnız kitaplardan değil hayattan tanımadır. Marksist bakış açısından görülen dünyanın estetik alanına izdüşümünü aramak, gerçeği başka bir gerçeğe dönüştürmek adına sahne üzerinde yeniden üretmek zor. Hem nesnel gerçekliği iyi kavramak, hem onun kavramasına araç olunacak kişiler bilmek, hem de bu sürecin eğlendirici olmasını sağlamak zevk sahibi olmak gerek. Daha emekleme aşamasındayız bu sürecin. İşçi sınıfının içinde, onlarla birlikte, onlardan öğrenerek ilerleyebiliriz ancak. Yapıtlarımız ilkel, yetersiz olabilir. Ama yeni ve güç bir işi başarmaya kalkışmak üretimimizin doğasında vardır. Bundan başka tutacak yolumuz yoktur.

ALİ TAYGUN

AFSAD ANKARA FOTOĞRAF SANATÇILARI DERNEĞİ KURULDU.

- FİLM VE DİA ÇEKİMİ
- KARANLIK ODA ÇALIŞMALARI
- SERGİ DÜZENLEME
- TÜRKİYE FOTOĞRAF ARŞİVİ ÇALIŞMALARI
- KİTAPLIK
- ÇAĞDAŞ SAHNE GÖSTERİLERİNİ İNDİRİMLİ İZLEME OLANAĞI

ÜYE OLABİLİRSİNİZ

TUNUS CADDESİ NO : 92
KAVAKLIDERE/ANKARA

bilim ve sosyalizm yayınları

- BİRLEŞİK CEPHE, HALK CEPHESİ, VATAN CEPHESİ (V. Bonev) 30.
DÜNYA KOMÜNİST HAREKETİNİN ORTAK BELGELERİ (1957-1976) 17.5
LENİN KOOPERATİF PLANI VE BULGARİSTAN KOOPERATİF HAREKETİ (Sulemezov) 15.
BİLİMSEL SOSYALİZMİN DOĞUŞU (Bottigelli) 25.
YOLDAŞIMIZ HO CHİ MINH (L. Figüeres, C. Fourniau) 20.
STALİN (J. T. Murphy) 25.
KARL MARX VE DOKTRİNİ (Lenin) 15.
TSANKOV'UN KANLI FAŞİZMİ (N. Hristozov) 15.
VIETNAM HALK SAVAŞININ ZAFERİ (Giap) 10.
ÇAĞDAŞIMIZ KARL MARX (G. Cogniot) 15.
KOMÜNİST MANİFESTO DAVASI 10.
DEVLET VE İHTİLÂL DAVASI 10.
GÖLGELER ORDUSU (J. Kessel) 17.5
BOLŞEVİK PARTİSİ TARİHİ 35.
BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİNİZ! 25.
DEVLET VE İHTİLÂL (Lenin), üçüncü baskı 12.5
PROLETARYA DEVRİMİ VE DÖNEK KAUTSKY (Lenin), üçüncü baskı 15
KOMÜNİST MANİFESTO (Marx - Engels) 7.5
YAŞASIN HALK SAVAŞININ ZAFERİ (Lin Piao), üçüncü baskı 10.
DİYALEKTİK VE TARİHSEL MATERYALİZM (J. Stalin), altıncı baskı 5.
PEKİN MOSKOVA ÇATIŞMASI, ikinci baskı 10.
DÜN KÖLEYDİK BUGÜN HALKIZ (G. P. Horvath) üçüncü baskı 15.
MARX VE BİLİM (Bernal), ikinci baskı 7.5

Genel dağıtım : GEDA

Sipariş adresi : BİLİM VE SOSYALİZM YAYINLARI, Ataç Sokak 36/2, Yenışehir — Ankara

FOTOĞRAF SANATÇILARI ÖRGÜTLE- NİYOR :

SİNEMATEK

dille karşı çıkıyorlar. Kuşku yok ki, patlama döneminin olağan olan bu tartışmaları sanatı kitle için, kitlelerden yana yapanlar kazanacaklardır. Ülkenin tüm toplumsal sancılarını en kıt parasal olanaklarla belgeleyenler, reklâmcıların tüketimi körükleyici görevlerine alet olmamakla ve «parasız bu iş yapılmaz» diyenlere de örgütlenerek, sorunlarını örgütleri içerisinde çözümlenerek yanıt veriyorlar.

İşte, AFSAD (Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği) de bu örgütlenmenin en somut göster-

gelerinden biri olarak kuruldu.

AFSAD görevlerinin pek güç olduğunu biliyor kuşkusuz, ancak AFSAD zor olanı başarmasının tadını bilenlerce kuruldu. Anadolu'da çekilen sancıları aynı şiddetle çekenlerce kuruldu ve AFSAD kapitalist örgütlenmenin çarkında yozlaşan sanatın birşeyler beklenmektense zor koşullarda, terleyerek üretilen ürünlerden, yapıtlardan yana olanlarca kuruldu.

CÜNEYT AYRAL

AFSAD Genel Sekreteri

afsad

ANKARA FOTOĞRAF SANATÇILARI DERNEĞİ

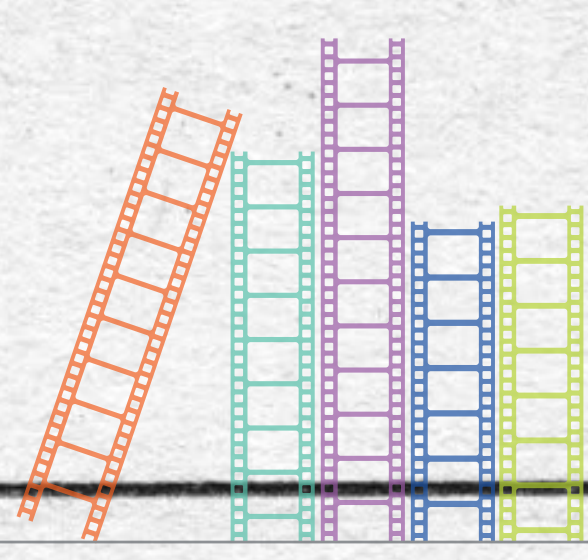
Belgeleme, haberleşme ve bildiri işlerinin estetik kaygılar ile yapıldığı sanat dalı : Fotoğraf!

Son yıllarda ülkemizde gerçekten pek önemli boyutlar kazanan bu dalda da tartışmalar yoğunlaştı. Bir yandan gerek parasal olanakları, gerekse yaptıkları sanatsal içerikli eylemler yıllardır ülkenin bu sanat kolunu ellerinde tutanların derin kaygılarından kökenlenen sesler duyulmaya başlanırken, bir yandan da Türkiye'nin dört bir yanındaki 13 bine yakın fotoğraf sanatçısının sesleri yükseliyor. Özellikle bu dalda amatör olarak çaba gösterenler hızla örgütlenirken, fotoğraf sanatının belgesel - haberleşme dalında da önemli işler başarıyorlar ve ürünler koyuyorlar ortaya. Geçtiğimiz yıl içinde Türkiye'yi sarsan depremlerin metropollere fotoğraflarla ulaştırılması çalışmalarının yanısıra ülkeyi saran faşist saldırılar ve baskılar da belgelenerek önemli bir iş, tarihsel bir görev başarıyor.

Bunun yanısıra reklâm şirketlerinin işlerini yaparak sanatla uğraştığını savunanlar «fotoğraf paradır, parasız olmaz» diyorlar. Bu da yetmiyormuş gibi fotoğrafın namuslu ellerde namusluca kullanılması gerekli bir silâh olduğunu savunanlara sert

Fotoğraf : Uğur KANGAL

**ROMANYA ULUSAL
BAĞIMSIZLIĞININ 100.
YILDÖNÜMÜNDE ROMEN
SİNEMA SANATININ 65. YILI**

CORNELLO BOUREANU

Romanya Büyükelçiliği
Kültür ve Turizm İşleri

Bu yıl 9 Mayıs'ta Romanya'nın yüzüncü Ulusal Bağımsızlık Günü kutlanmaktadır. Dolayısıyla bütün dünyada ve Türkiye'de bu günkü Romanya'nın her alanda elde ettiği başarıların dökümü yapılmakta. Bu irdeleme «7. Sanat» sinemayı da kapsıyor.

Romanya'da ilk filmler 1897 yılında çevrilmeye başlandı. Bütün öbür ülkelerde olduğu gibi daha çok Fransız alıcı yönetmenleri tarafından. Bu filmler kısa, çeşitli olayları gösteren filmlerdi. Daha sonraki yıllarda da yabancı filmcilerin yaptıkları filmler ağır basıyordu. İlk Romen uzun metrajlı filmi 1912 yılında çekilmiştir. İlginç bir raslantı olarak, bu filmin adı «Romanya'nın Bağımsızlığı» idi. Zamanın ünlü tiyatro sanatçıları ve 8.000 figüranlı bu «süperprodüksiyon» Avrupa'da büyük yankılar uyandırdı. Film Paris'te oynarken Ciné-Journal Dergisi şunları yazdı: «Sinematograf tam olarak tarihe giriyor. Ulusların tarihini kaydederek ve bütün incelemelerle yıllardan sonra seyircilere veren film sanatının güzel bir örneğini Romanya'daki Bükreş Sanat Filmleri Kurumu vermiştir.»

Şunu belirtmek ilginç olacaktır ki bu film Romanya'da ve özellikle Avusturya - Macaristan İmparatorluğu egemenliği altındaki Transilvanya Eyaleti'nde halk gösteri ve yürüyüşlerine neden olmuştur.

Doğrudan doğruya Romen özellikleri taşıyan ilk film «Günah» 1924'te çevrildi. Georgescu, Sahigian, Igirosanu gibi yö-

SİNEMATEK

netmenlerin bir araya gelmesiyle daha çok sanatçı kaygıları taşıyan, sinema sanatının estetik sorunlarını tartışan bir sinemacılar kuşağı yetişti. Sesli sinemanın ortaya çıkışı ile de Romen sineması bu yeni kuşağın ve onun ardından gelenlerin ilginç yapıtları ile gelişti. Son yıllarda Romanya'daki stüdyolarda yüzden fazla film üretilmektedir. 1975 yılı için elde ettiğimiz rakamları göz önünde tutarak, bu ülkede yılda 25 konulu artistik, 30 değişik tarzlarda canlandırma ve 64 kısa metraj belge ve röportaj filmi çekildiği söylenebilir. Gene son 10 - 15 yıl içerisinde Romen filmleri Uluslararası festivallerde büyük başarı ve ödüller kazanmıştır ki, bunlar arasında Liviu Ciulei'nin «Asılmışlar Ormanı»nın Cannes'da rejisi için aldığı «Büyük Ödül»ü sayabiliriz.

İlke olarak, insan hakkında, insana yakını ve «insan için» prensibine dayanan Romen filminin yapısı gerçekçilik (realism), ciddiyet ve seyirciye derin bir saygıdır. Çağdaş gerçekleri olsun, tarihsel veya özelkoşullar altında geçen konuları olsun ele alan bütün Romen filmleri halkın ve insanın yaratma yeteneğine inancını, iyimserlik (optimism) ve insancıl taraflar yanıtarak her tür pornografi, kötümserlik ve şiddet gibi duyguların abartılmasını reddeder.

Sinema sanatının çok önemli eğitici rolünü bilerek, Romanya film stüdyolarının ürettiği çocuk filmlerinin sayısı büyüktür. Romanya bu konuda Avrupa'da başta gelen ülkelerdendir. Bu filmlerden bazıları Türkiye TV sinde de gösterilmiştir. (Michaela, Naica ve Leylek gibi).

Romanya Sinematek'i ise 1977 yılında 15 yaşına girmektedir. Romanya Sinematek'i bütün dünyanın sinema sanatını yansı-

tan yoğun bir faaliyet göstermektedir. Örnek olarak 1977 Ocak ve Mart ayları arasında 30 kadar eski ve yeni, yabancı ve yerli film gösterildiğini kaydetmek yeterlidir. Bunlar arasında Grev (Eisenstein), Hotel Nord (Marcel Carné), Melek (Buster Keaton), Olmak veya Olmamak (Ernst Lubitsch), Maymunlar Davası (Stanley Kramer), Salem'deki Cadılar (Raymond Rouleau) yer almaktadır.

Bloksuzluğun Tarihsel Kökeni

Edvard Kardelj

(yeni çıktı. 8 TL.)

D e r s i m

Kemal Burkay'ın şiirleri
2. baskı, 10 TL.

Sanat Terimleri Sözlüğü

Adnan Turani. (3. baskı)
15 TL.

Yeni Resim İş Dersleri

İsmail Altınok 1.5 TL.

Sosyal Sınıflar ve Siyasal Partiler Üzerine

Ali Rıza Deniz. 10 TL.

Lenin'in Ulusal Sorun Teorisi ve Sovyetler Birliğindeki Uygulaması

Mehmet Karahmetli. 12,5 TL.

Kadın ve Sosyalizm

August Bebel. 20 TL.

H a m T o p r a k

Turgenyev'in romanı. 20 TL.

Deneysel Tiyatro, Küçük Burjuva Düğünü,

Anlaşmanın Önemi. (Bir metin iki oyun)

Bertolt Brecht .12.50 TL.

Şeyh Bedreddin

Orhan Asena'nın oyunu.
10 TL.

Acılı Kuşak

Mehmet Kemal'in basın ve edebiyat anları .7.5 TL.

TOPLUM YAYIN VE KİTABEVİ

Zafer Çarşısı, Tel. 25 20 07
Yenişehir / A n k a r a

SİNEMATEK MAYIS 1977 GÖSTERİLERİ

KAHRAMAN PİNTEA (Pintea)/
Yön. Mircea Moldovan/Senaryo :
Vasile Chirita, Dumitru Mure-
şan/Görüntü Yön. : Ion Marines-
cu/ Müzik : Liviu Glodeanu/
Oynayanlar: Florin Piersic, Maria
Ploae, Nae Gh. Mazilu/Yapım
yeri ve yılı : Comp. No. Five-
Romanya, 1976.

18. yüzyıl başları... Valiye bir mesaj getiren imparatorluk su-
bayı Grigore Pintea Viyana'dan
ülkesine döner, Mesaj Viyana'ya
karşı tasarlanan bir isyanla il-
gilidir.

Vatanına döndüğünde karşı-
laştığı çocukluk arkadaşlarının
Kont Bartolok'un topraklarında
serf olduğunu görmesi, Ma-
ramuresh'te köylülerin çektik-
leri insanlık dışı uygulamaları
öğrenmesi baskıcılara karşı nef-
retini doğurur. Babasının da
Kont Bartolok tarafından öldür-
tüldüğünü öğrenen Pintea üni-
formasını çıkararak isyancılara
katılır.

Ormandaki isyancıların başka-
nı olan Pintea Macar Soyluları'
na karşı bir dizi acımasız eyle-
me girişir. Pintea'nın başına
büyük bir ödül konur.

Pintea'nın kişisel düşmanı
Ginta biraz da bu ödülü kazan-
mak isteğinden Devlet asker-
lerine Pintea ve arkadaşlarının
yerine ihbar eder. İsyancılar
için güç günler başlamıştır.
Dağlarda sıkıştırılırlar. Çok zor
koşullar altında ve büyük ka-
yıplar vererek tuzaktan kurtu-
lan Pintea, soyluların egemenli-
ğini «isyancı» grubuyla kıramıya-
cağını anlamıştır. Pintea'nın çağ-
rısıyla isyana köylüler de katı-
lır. Derebeylerin şatoları yakı-
lır, imparatorluk askerleri bin-
lerin önünde dağılır. Pintea düş-
lerinin gerçekleştiğini görmek
üzerebilir. Ancak, Bartolok'un ha-

SİNEMATEK

zırladığı bir tuzağa düşer, öldü-
rülür...

Yönetmen Mircea Moldovan
1936'da doğdu. Bükreş Tiyatral
ve Sinematografik Sanatlar Ens-
titüsü'nü bitirdikten sonra aktör
olarak çalıştı. 1963'te yeniden
Enstitü'ye girerek 1968'e değin
Sinema Yönetmenliği Kursları'
na katıldı. Mezuniyet çalışması
«Büyüklerin Oyunu» uluslarara-
sı film şenliklerine başarıyla
katıldı. Günlük yaşamın sorun-
larına ilişkin filmleri ile tanınan
M. Moldovan başarılı oyuncu
yönetimi ile de ünlüdür.

Kahraman Pintea

VERONİKA (Veronica) / Yö-
netmen : Elisabeta Bostan / Se-
naryo : Vasilica Istrate, E. Bos-
tan / Görüntü Yön. : Iulius
Druckmann / Müzik : Tomistocle
Popa / Oynayanlar : Dem Ra-
dulescu, Margareta Pislaru, Va-
silica Tastaman, Lulu Mihaescû/
Yapım yeri ve yılı : Romanya,
1975.

Beş yaşında bir kız çocu-
ğu, Veronika, yaş günü pas-
tasının mumlarını üflemeğe üze-
redir. Mumlar söner sönmez
odada bir peri belirir ve Veroni-
ka'ya büyülü bir çanta verir.
Çanta her istenileni yerine ge-
tirmektedir. Ancak, bir koşul
vardır: Veronika «iyi» bir ço-
cuk olacaktır. Peri kaybolur, ço-
cuklar şaşkınlık içinde sessiz
kalırlar.

Daha sonra, Veronika'yı bir
orman kenarında arkadaşlarıyla
oyarken görürüz. Ancak, çanta-
sının armağanı olan oyuncak
kimseye vermemektedir. Veroni-
ka'nın bu bencilliğini cezalan-
dırmak için çanta kanatlanıp
uçar.

Büyülü çantayı ararken kü-
çük kız kendini fantastik bir
dünyada bulur ve orada masal-
lardan tanıdığımız çeşitli kahra-

VERONİKA

manlarla karşılaşır: Kurnaz Tilki, Akıllı Kedi, Fareler, Zıp Zıp Tavşanlar...

Bu olağanüstü gezinin sonunda Veronika, iyi ile kötüyü, gerçek ile yalanı ve doğruluğu, gerçek arkadaşlığı, sevmeyi öğrenir. Çantasına yeniden kavuşur. Tüm arkadaşlarının katıldığı neşeli bir dansla bunu kutlar.

Romanya Sineması'nın ilk müzikali «Veronika» basına şu sözlerle tanıtılmıştı: «Kötümser insanların görmesi yasaktır.»

Yönetmen Elisabeta Böstan, Teatral ve Sinematografik Sanatlar Enstitüsü'nü bitirdikten sonra yaptığı kısa metrajlı belge filmleriyle tanındı. Daha sonra çocuk filmleri yapmaya başlayan Böstan'ın filmografisinde yer alan 13 yapıta çeşitli festivallerde tam 29 ödül verilmiştir. TRT Televizyonunda gösterilmiş olan «Naica» dizisinin de yönetmeni Elisabeta Böstan'dı ve bu dizinin dört filmi toplam 15 uluslararası ödül kazanmıştı.

Üyelerimiz tüm yaş grupları için hazırlanmış bu fantastik filme çocuklarını da getirebilirler.

HIRS/George Cornea

SİNEMATEK

HIRS (Patina) / Yönetmen: George Cornea/Senaryo: Petru Vintila'nın kısa öyküsünden Draga-Oltanu Matei, G. Cornea/Görüntü Yön: Mladin, G. Cornea / Müzik: Cornelia Tautu / Oynayanlar: Draga Olteanu-Matei, Gheorghe Cozorici, Emanoil Petrut/Yapım yeri ve yılı: Comp. No. Five - Romanya, 1975.

Eşini savaşta yitiren Bayan Pauna Varlam, Romanya'nın önemli toplumsal değişimlere gebe olduğu bir dönemde yaşamını sürdürmeye çabalamaktadır.

Siyasal ortamın getirdiği olayları gereğince yorumlayamaması Pauna'yı dar aile sorunlarıyla ilgilenmeye ve iki çocuğu adına, ne yolla olursa olsun, para kazanmaya iter. Onun için en önemli şey ne pahasına olursa olsun, olabildiğince çok para kazanmaktır. Zengin Popovici ile evlenmeyi de düşlerini gerçekleştirecek yol olarak görür.

Başlangıçtaki ürkek ve uysal Pauna, giderek kocasının işini ele alır, geliştirir, yeni yatırımlara girer. Pauna, büyüyen para kazanma hırsıyla insanlıktan uzaklaşmakta, kâr hırsıyla ülkenin o dönemdeki toplumsal koşullarına, hatta kendi çocuklarına ters düşmektedir. Kızı

KAÇIŞ

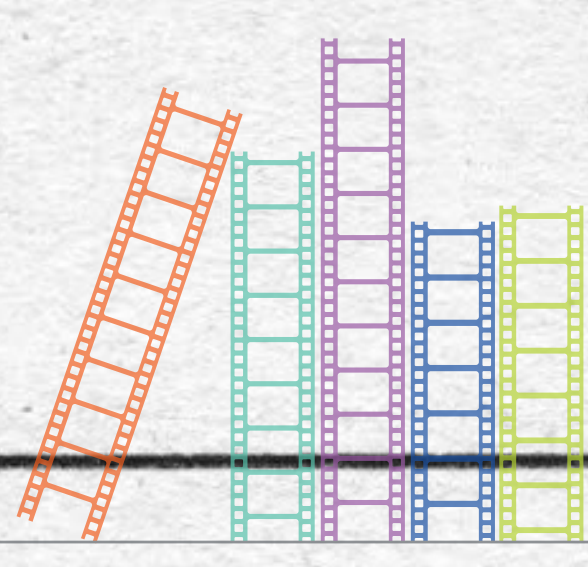

Sasina intihar eder. Oğlu Sever kendine dürüst bir yaşam hazırlamak amacıyla başka bir kentte iş bulur.

Kocasının ölümünden sonra Avukat Martalogu ile işbirliği yapan Pauna, yeni ortağı tarafından aldatılır, parasını yitirir. Bu onun için bir şok olmuştur, aklını yitirir. Yatırıldığı akıl hastanesinden çıkan Pauna, eski ortağından öc almak istemektedir. Kendi «gerçek»ini yeniden kurma çabasındaki Pauna'nın aldığı son darbe devrimci hükümetin kamulaştırma kararları olur.

Pauna olaylardan etkilenmiş ve artık gerçeği görmeye başlamıştır. Yalnızdır, çocukları da yoktur. Ve, o para hırsıyla çabalarken başka soylu amaçlarla çalışmış olanlar parlak bir geleceğe doğru yol almışlardır.

Yönetmen George Cornea 1931'de doğdu. Teatral ve Sinematografik Sanatlar Enstitüsü, Fotoğraf Bölümü'nü bitirdi. Şimdi aynı okulun Görüntü Yönetmenliği Bölümü'nde ders vermektedir. Senaryosunu Draga Olteanu-Matei ile birlikte yazdığı «Hirs»'in yönetimini ve görüntü yönetmenliğini yapması tam bir sinemacı oluşuna kanıt gösterilmektedir.

			SİNEMATEK
1 Pazar	14.30, 16.30, 21.30	FİLM/Zafer Marşı (Marcia Trionfale)/Yön.: Marco Bellocchio/İtalya, 1977/Türkçe altyazılı	
	19.00	1 MAYIS GÖSTERİSİ	
2 Pazartesi	14.30, 16.30, 21.30	FİLM/Zafer Marşı (Son hafta)	
	19.00	SİNEMATEK/Veronika (Veronica)/Yön.: Elisabeta Bostan/Romanya, 1974/İngilizce altyazılı	
3 Salı	14.30, 16.30, 21.30	FİLM/Zafer Marşı	
	19.00	AÇIK TARTIŞMA/12 Mart'tan İdamlara/	
4 Çarşamba	Tüm seanslar	FİLM/Zafer Marşı	
5 Perşembe	14.30, 16.30, 21.30	FİLM/Zafer Marşı	
	19.00	SİNEMATEK/Kahraman Pinte (Pinte)/Yön.: Mircea Moldovan/Romanya, 1976/İngilizce altyazılı	
6 Cuma	Tüm seanslar	FİLM/Zafer Marşı	
7 Cumartesi	14.30, 16.30	FİLM/Zafer Marşı	
	21.15	HOYTUR/Toprak	
8 Pazar	11.30	ANKARA ÇOCUK TİYATROSU/Bir Şeftali Bin Şeftali	
	Tüm seanslar	FİLM/Zafer Marşı	
9 Pazartesi	14.30, 16.30, 21.30	FİLM/Kurt Kanı (The Fierce One)/SSCB, 1975	
	19.00	SİNEMATEK/Kaçış (The Break Out)/Yön.: Stefan Traian Roman/Romanya, 1975/İngilizce altyazılı	
10 Salı	14.30, 16.30, 21.30	FİLM/Kurt Kanı	
	19.00	SİNEMATEK/Canlandırma Sineması 1/Fransa	
11 Çarşamba	Tüm seanslar	FİLM/Kurt Kanı	
12 Perşembe		SERĞİ/Karma Sergi/İrfan Demirkol, Sinan Çetin, Celal Ertem, Selçuk Demirel, Atilla Kanbir, Kemal Akıncı, Süleyman Bilgin, Aydın Çetin	
	14.30, 16.30, 21.30	FİLM/Kurt Kanı	
	19.00	SİNEMATEK/Canlandırma Sineması 2/İngiltere	
13 Cuma	14.30, 16.30, 19.00	FİLM/	
	21.15	DEVSANDER ŞENLİĞİ/Konser, dia gösterisi, folklor, tiyatro	
14 Cumartesi	Tüm seanslar	FİLM/Kurt Kanı	
15 Pazar	Tüm seanslar	FİLM/Kurt Kanı	
16 Pazartesi	14.30, 16.30, 21.30	FİLM/Kurt Kanı (2. Hafta)	
	19.00	SİNEMATEK/Canlandırma Sineması 3/Romanya	
17 Salı	14.30, 16.30, 19.00	FİLM/Kurt Kanı	
	21.30	DEVSANDER ŞENLİĞİ 2/Folklor, konser, şiir	
18 Çarşamba	Tüm seanslar	FİLM/Kurt Kanı	
19 Perşembe	14.30, 16.30, 21.30	FİLM/Kurt Kanı	
	19.00	SİNEMATEK/Hırs (Patima)/Yön.: George Cornea/Romanya, 1975/İngilizce altyazılı	

SİNEMATEK

20 Cuma	Tüm seanslar	FİLM/Kurt Kanı
21 Cumartesi	14.30, 16.30, 19.00 21.30	FİLM/Kurt Kanı TİYATRO/Fabrikalardan (Kuvayı Milliye Destanı)
22 Pazar	11.30 14.30, 19.00, 21.30 16.30	ANKARA ÇOCUK TİYATROSU/Kutsal Hazine FİLM/Kurt Kanı TİYATRO/Fabrikalardan (Kuvayı Milliye Destanı)
23 Pazartesi	14.30, 16.30 21.30 19.00	FİLM/Kurt Kanı (3. Hafta) SİNEMATEK/İngiltere Yolculuğu/Yön.: Istvan Darday/Macaristan/ İngilizce altyazılı
24 Salı	14.30, 16.30, 21.30 19.00	FİLM/Kurt Kanı AÇIK TARTIŞMA/27 Mayıs Anayasası ve 1977/
25 Çarşamba	14.30, 16.30, 21.30 19.00	FİLM/Kurt Kanı TİYATRO/Fabrikalardan (Kuvayı Milliye Destanı)
26 Perşembe	14.30, 16.30, 21.30 19.00	FİLM/Kurt Kanı SİNEMATEK/Elektra Sevgilim/Yön.: Mikloş Jancso/Macaristan/ İngilizce altyazılı
27 Cuma	14.30, 16.30 19.00, 21.30	FİLM/Kurt Kanı TİYATRO/Fabrikalardan (Kuvayı Milliye Destanı)
28 Cumartesi	14.30, 19.00 16.30, 21.30	FİLM/Kurt Kanı TİYATRO/Fabrikalardan (Kuvayı Milliye Destanı)
29 Pazar	14.30, 19.00, 21.30 16.30	FİLM/Kurt Kanı TİYATRO/Fabrikalardan (Kuvayı Milliye Destanı)
30 Pazartesi	14.30, 16.30, 21.30 19.00	FİLM/Arkadaş SİNEMATEK/Bitmemiş Cümle/Yön.: Zoltan Fabri/Macaristan/ İngilizce altyazılı
31 Salı	14.30, 16.30, 21.30 19.00	SERGI/Birinci Sergi/AFSAD FİLM/Arkadaş AFSAD DİA GÖSTERİSİ/G. Çizgen, C. Ertem, Ö. Eltan, B. Özgörgü, S. Ülgen, D. Özalban, A. Şekercioğlu, M. Güzey

HAZİRAN 1977

1 Çarşamba	14.30, 16.30, 21.30 19.00	FİLM/Arkadaş TİYATRO/Fabrikalardan (Kuvayı Milliye Destanı)
2 Perşembe	14.30, 16.30, 21.30 19.00	FİLM/Arkadaş SİNEMATEK/Simbad/Yön.: Zoltan Huszarik/Macaristan/ İngilizce altyazılı
3 Cuma	14.30, 16.30 19.00, 21.30	FİLM/Arkadaş TİYATRO/Fabrikalardan (Kuvayı Milliye Destanı)
4 Cumartesi	14.30, 19.00 16.30, 21.30	FİLM/Arkadaş TİYATRO/Fabrikalardan (Kuvayı Milliye Destanı)
5 Pazar	14.30, 19.00, 21.30 16.30	FİLM/Arkadaş TİYATRO/Fabrikalardan (Kuvayı Milliye Destanı)

SİNEMATEK

KAÇIŞ (The Break Out) / Yönetmen : Stefan Traian Roman / Senaryo : Francisc Munteanu / Görüntü Yön. : Octavian Basti / Müzik : Gabriel Margarit / Oynayanlar : Gheorghe Dinica, Jean Constantin, Emmerich Shaffer / Yapım yeri ve yılı : Comp. No. One - Romanya, 1975.

Mart 1945... Savaşın son günleri... Çekoslovakya sınırında, stratejik önemi olmayan bir bölgede uçan bir uçak düşer. Uçakta bulunan kamera Romanya askerleri tarafından ele geçirilir.

Banyo edilen filmlerde ilginç veriler bulunur. Önemsiz sanılan bölgede gizli bir Alman askeri ünitesi vardır. Birkaç uzman bölgeye gidip durumu incelemek ve Genelkurmay'a rapor vermekle görevlendirilir.

Yüzbaşı Stoian, radyo operatörü Ion Ion ve bir Slovak, Janek Almanlar'ın gerisine sızarlar. Ancak korunmasız sanılan bölgede ele geçerler. Stoian, bir İngiliz doktor ve Danimarkalı Larsen'in bulunduğu hücreye konur.

Yollarda görebildiklerinden, duyabildiklerinden ve iki tutsağın anlattıklarından Stoian, durumun gerçeğe yakın bir görünümünü çizer : Almanlar'ın bölgede bir fabrikası vardır ve bunu en kısa zamanda söküp ülkelerine götürmek istemektedirler.

Zor uğraşlardan sonra, kamp komutanı Teğmen von Stock'u da tutsak alarak kaçarlar. Stoian bu arada gerekli diğer belge ve bilgileri de toplar. Genelkurmay'a ulaşan bilgilerin ışığında bölge bombardıman edilir.

SS kampı, gizli Alman fabrikası ve fabrikayı taşıyacak trenler yok edilir.

Yönetmen Stefan Traian Roman belgesel filmcilik dalında uzmanlaşmış bir sinemacıdır.

ROMANYA CANLANDIRMA SİNEMASI

Romanya canlandırma sinemasının en ünlü ismi kuşkusuz Popesco - Gopo'dur. Daha önceki bir kaç öncü bir yana bırakılırsa Gopo, son yıllara kadar Romen canlandırma sinemasının tek yaratıcısı bile sayılabilir. Gopo bütün insanlara mizahın yumuşattığı sert bildirimler ulaştırır.

Ancak son yıllarda Romanyalı genç yaratıcılar olağanüstü plastik değerler, gerçekliğin sınırsız ve çok yönlü kavranış yoluyla ulaşılan bir zenginliği yansıtan güçlü yapıtlar vermeye başladılar. Ion Truica, Constantin Paun, Laurentiu Sirbu gibi genç yönetmenler müziğin, plastik değerlerin ve özün güçlü sentezlerini verdiler.

Toplu gösteride yer alan filmler : Ölümsüz Bir Sevgi İçin Intermezzo (Ion-Popescu Gopo, 1974), Ben Artı Ben Eşittir Ben (Ion-Popescu Gopo, 1976), Don Kişot (Ion Truica, 1975).

İNGİLİZ CANLANDIRMA SİNEMASI

Toplu gösteride sunulacak filmler : Muhteşem Brunel (Bob Gudfrey, 1975, Oscar Ödülü),

Tam Daire (İngiliz Film Enstitüsü, 1974), Lautrec (1974, Cannes Büyük Ödül), Korku, Kuzuy İngiltere Sanat Birliği, 1974), Bütün Kahramanlar (Manchester Politeknik Öğrencileri, 1976), Çıkış Yolu (Ted Rockley, 1975), Fransız Pencereleeri (Lan Emes, 1973, Sauthampton Film Festivali Birincilik Ödülü).

FRANSIZ CANLANDIRMA SİNEMASI

Fransız canlandırma sineması 1844 yılında dayanır. Reynaud, Courted, Cohl gibi sanatçılar bu türün ilk yapımcıları sayılabilir. 1928 yılından itibaren genç animatörler Fransız edebiyatının klâsikleri, örneğin Racine, Hugo, Balzac'ın yapıtlarını canlandırdılar. Bu sanatçılar arasında Bartosch, Masereel anılabilir. Bunu izleyen yıllarda bu teknik bilimsel filmler yapmada kullanıldı. 1939-61 yılları arasına raslayan dönemde bazı masallar ve gerçekçi konular işlendi. Örneğin Grimault'un Prevert'ten uyarladığı filmler bu dönem ürünleri arasındadır. Toplu gösterimizde sunacağımız filmler : Fil-Örümcek (P. Kamler, 1968, Emile Kohl ödülü), Tatlı Katastrofi (P. Kamler, 1970, Grenoble Festivali ve Emile Kohl Ödülleri), Ares Atlası Karşı (M. Otero, 1970, Montevideo ve Annecy Ödülleri), Evren (M. Otero, 1970, Bilbao Fest, Altun Madalya), Son Yargıç (J. Lenica, 1976), Kuş (B. Vasseur, 1976), Labirent (P. Kamler, 1970), Terslik (M. Otero, 1970, Oberhausen ve Tours Festivalleri Ödülü), Güç Çemberi (M. Otero, 1971), Gece Kuşu (B. Palacios, 1975), Güç Fakat Güzel (G. Cotto, 1976), Bir İki Üç (I. Shaker, 1976), Kırdı Yemek (G. M. Baur, 1976).

Not Üyelerimiz Canlandırma Sineması Toplu Gösterileri'ne çocuklarını da getirebilirler.

CANLANDIRMA SİNEMASINA GİRİŞ

1880 yıllarında Fransa'da Reynaud adında biri elle çizilmiş resimlerden oluşan kuşakları «Proxinoscope» adı verilen göstericide oynatıyordu. Gerçek anlamda sinemadan 15 yıl önce Reynaud'nun yaptığı bu işlem, canlandırma sinemasının temelini oluşturuyordu. Gerçekten de, canlandırma sineması bu basit temelden hareket etti.

Bilindiği gibi sinema film çekilirken hareketin parçalara bölünüp (çözüm), göstericide bu parçaların birleştirilmesine dayanır (birleşim). Yani, hareket normal olarak 24 parçaya bölünüp, göstericide yeniden birleşir. Canlı film yapımcıları ise çözümü kameradan önce film üzerine çizerek yaptılar. Yani, kamera önünde hareketi 24 parçaya bölüp, tek kare çevrimi ile görüntülediler. Böylece, cansız cisimler hareket olanağı kazandı. Sinemanın bu türü de, bu özelliğinden dolayı «canlandırma sineması» ismini aldı.

Canlandırma sineması bu teknikten hareketle, teknik gelişime koşut olarak, yeni anlatım biçimleri kazandı. Bazı yönetmenler kamerayı da aradan çıkarıp görüntüleri elle doğrudan film üzerine çizmeye başladılar. Hatta, film üzerindeki ikinci unsur, sesi de aynı yöntemle kullandılar. Bu gün deneysel sinema kavramı içinde bu çalışmalar bilgisayarlara kadar uzandı.

Canlandırma sineması kendi içinde 5 türde gelişme gösterdi: Canlı - resim, şema filmi, kukla film, gölge filmi, alıcısız film.

Reynaud resimleri kuşağa kendi çiziyordu. Kamera ilk kez 1907'de J. S. Blackton denedi. «Perili Otel»de bu teknik ile

cansız eşyaları hareketlendirdi. Blackton'un «bir görüntü bir çevirim» (one turn one picture) yöntemini canlandırma sinemasında ilk kez bu türün ilk büyük ustası Emile Cohl uyguladı.

Amerika'da resimli roman geleniği canlandırma sinemasına zengin bir kaynak oluşturuyordu. Nitekim çok geçmeden, 1909 larda ilk canlı - resim örnekleri Amerika'da görülmeye başlandı «Uysal Dinazor Gertie» bu türün ilk popüler kahramanı olarak Vinson McCoy'a ün kazandı. (1910). Ben Harrison ve Manny Gould'un «Krazy Kat» i, Pat Sullivan'ın yarattığı, Otto Mesmer'in canlandığı «Felix the Cat», John R. Bray'in «Albay Heezaliar» dizileri bu türü Amerika'da yaygınlaştırıp Walt Disney'e kadar getirdi. Bu arada Fransa'da duraklayan çalışmalar, yurdunda kukla çalışmaları ile bu türe geçen Rus asıllı Ladislav Stareviç'in «La Fontaine» dizisi ile canlılık kazandı.

«Alis Harikalar Diyarında» Walt Disney'in bu türe girmesini sağlamıştı. «Miki Fare» (Mickey Mouse) dizisi ise, ses unsurunun da araya girmesi ile hem bu türü, hem de Disney'in adını dünyaya yaydı. Disney fabrikasyon canlı - resim filmlerine başlayana dek kendi türünde özgün yapıtlar verdi. Ama zamanla kendine özgü stilini bırakıp, klasik müzik - gag birleşimi filmlere yöneldi. «Pamuk Prenses ve Yedi Cüce» (1938), «Fantasia» (1940) iddialı fakat değeri tartışılacak filmlerdi.

Amerika'da aynı yıllarda Disney'le birlikte başka sinemacılar da ortaya çıktı. Fleischer kardeşlerin canlı - resim camp'i «Betty Boop» ve «Denizci Popeye» tipleri, gerçeküstücü yöntemi ile dikkati çeken L. Schlessinger'in «Merry Melody» ve «Lonely Tunes» u, Walter

Lanz'ın ünlü ağaçkakanı «Woody Woodpecker» i bu türün ünlü kahramanları oldular.

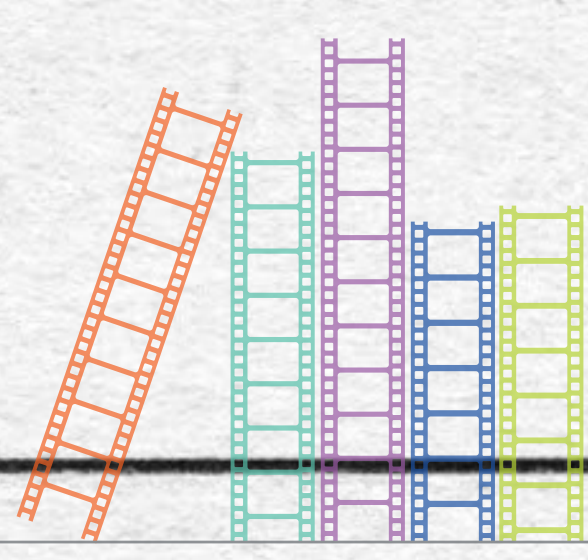
1941'de Disney Stüdyoları'nda çıkan bir grev Disney'den kopan canlı - resim yönetmenlerinin yeni bir grup oluşturmalarına neden oldu. UPA Grubu, Disney'e göre çok daha aydın kişilerden oluşuyordu. Yapıtlarında Brague, Picasso gibi ressamların izlerine raslamak mümkündür. 1950'de UPA, Robert Cannon'un «Gerald Mc Boing» i ile büyük başarısını elde etti. Bunu unutulmaz aşırı miyop «Mr. Magoo» tipi izledi. UPA'nın filmleri bugün bile aşılması güç film seyirci bütünlüğü sağlamıştı.

UPA'nın yanında, Tex Avery'nin çalışmaları ve «Tom ve Ceri» filmleri ile Fred Quinby, William Hanna ve Joseph Barbera bu çalışmaları sürdürdüler.

Aynı yıllarda İngiltere'de, John Hallas ve Joy Batchelore «Şair ve Ressam» (1951), «Hayvan Çiftliği» (1956), «Sinema Tarihi» (1956) adlı yapıtlarıyla dikkati çektiler.

Paul Crimad ise Fransa'da canlı - resmi tek başına yaşatan kişiydi. «Nota Satıcısı» (1940), «Korkuluk» (1943), «Sihirli Flüt» (1946) ve Jacques Prevert'in senaryosundan yaptığı anti - militarist « Küçük Asker» i bu türün başarılı yapıtlardır. «Çoban Kız» ile «Ocak Süpürücüsü» yine Prevert'in senaryosunu hazırladığı Crimald'in en önemli yapıtları olarak anılır.

«National Film Board» adlı sinema örgütünün, Norman McLaren'i Kanada'ya çağırmasıyla canlandırma sineması ilgi çekici bir gelişmeye sahne oldu. McLaren bu türü canlı-resim endüstrisinin kalabalıklığından ve etkisinden kurtarıp sanacısıyla başbaşa bırakmayı başardı. Picasso, McLaren'in filmini seyrettiğinde

SİNEMATEK

«Nihayet çizgi sanatında bir yenilik doğdu» diyordu. «Hopuity Pop» (1946), «Blinkity Blank» (1954), «İskemleli Masa» (1957) onun en önemli filmleridir.

McLaren canlandırma sinemasına teknik yenilikler de getirdi. Resim ve sesi doğrudan film üzerine çizmeyi denedi. Gerçi, bu daha önce de Fransa'da denenmişti, ama en gelişmiş şeklini McLaren'de buldu. McLaren'in diğer bir önemli buluşu da 'kare atlama' tekniği oldu. Bu yolla hareket istenildiği kadar hızlandırılıp yavaşlatılıyordu.

Çekoslovakya'da sinemanın devletleştirilmesi canlandırma sinemasının önem kazanmasına yol açtı. Kukla ise Çekoslovakya'nın geleneksel sanatıydı. İşte, ressam, grafikçi, kuklacı ve sinemacı Jiri Tranka kukla ve sinemayı canlandırma sinemasında birleştirerek kukla mucizesini bu koşullarda yarattı. Trinka, Bradečka, Hofman, Kamil, Lhotak, Duba gibi sanatçıları toplatarak topluluğunu kurdu. Kukla filmlerine girmeden önce dört acı resim filmi yapmıştı. «Çek Yılı» (1947), «Çin Hükümdarının Bülbülü» (1949), «Çayır Türküsü» (1949), «Eski Çek Efsaneleri» (1951), «Aslan Asker Şvayk» (1955), «Bir Yaz Gecesi Rüyası» (1959) en önemli yapıtlarıdır.

Trinka sinemasında pek çok yöntem denemiştir. Örneğin, gerçek dekorlar kullanmıştır. Genellikle konuşma yoktur, pantomim izleri taşır. 1960'ta yaptığı «Dikkat!» bu türün en ileri örneklerindedir. Zdenek Miller Miler ve Bratislav Pojar da bu türde başarılı çalışmalar yapmışlardır.

Yugoslav canlandırma sinemasında Mimica, Vukoviç, Çin Halk Cumhuriyetinden kukla filmleriyle çıkış yapan Yang Tei,

Tsin Si, Wan Ku-san ve Sovyetler Birliği'nden Valentina, Brumberg, Atamanov başarılı ürünler vermişlerdir. Yine Sovyetler'den Ptuşko, hem oyuncu hem de karton resimler kullanarak «Yeni Güliyer» adlı uzun filmiyle dikkati çekmiş, Aleksandr Aleksiye'v'de iğneli tahta tekniğiyle canlandırma sinemasına yeni boyutlar ve özgün yapıtlar kazandırmışlardır.

Sosyalist Blok'ta yetişen en yetkin canlı - resim sinemacılarından biri de Bulgar sanatçısı Todor Dinov'dur. «Canlı resmi sihirli lambanın mucizesi olmaktan çıkarıp ona düşünsel boyutlar kazandıran ve sorumlu bir sanat haline getiren» sanatçılarından en önemlilerinden biri de Dinov'dur. «Düet», «Paratoner», «Elma», «Kıskançlık», «Papatya», «Prometheus» onun en başarılı yapıtlarıdır.

Ülkemizde canlandırma sineması ne yazık ki özellikle ekonomik koşullar yüzünden bağımsız bir sanat olarak gelişmemiş, bazı kişisel çıkışlar bir yana bırakılırsa genellikle reklam filmlerinin bir anlatım aracı düzeyinde kalmıştır.

Türkiye'de canlı resim sanatının ilk önemli girişimi yıllar ön-

ce Yüksel Ünsal tarafından yapılmış, ancak gerçekleştirilen uzun metrajlı film bir türlü vizyona çıkarılamamıştır.

Daha sonraki yıllarda ise, başta ünlü karikatürcülerimiz, Ferruh Tonguç, Yalçın Çetin, Ali Ulvi, Mıstık, Oğuz Aral olmak üzere birçok sanatçı canlı resim konusundaki çalışmalarını ancak reklamın sevimsiz koşullarına bağlı olarak yürütebilmişlerdir. Ancak Oğuz Aral'dan Erim Gözen'e kadar reklam canlı resimlerinde belirli üsluplara ulaşılmaya çaba gösterildiğini unutmamak gerekir.

Ferruh Doğan'la Yalçın Çetin'in İsmail Dümbüllü'yü konu edinen yapıtları saklı tutulmak kaydıyla ülkemizde bağımsız canlı resim çalışması yapmayı düşünen iki sanatçımız Tonguç ve Tan Oral olmuştur. Tan Oral'ın TRT Ödülü aldığı «Sansür», Sezer Tansuğ'un senaryosundan Tonguç Yaşar'ın «Amentü Gemisi Nasıl Yürüdü?», yine Tonguç'un «Yaşa Don Kişot» u bu türün Türkiye'deki en iyi örneklerindedir.

(Yukarıdaki yazı Film 73 Dergisinin 35 sa.yısındaki M. Ethem Alkan'ın derlemesinden alınmıştır.)

sergi kitabevi

- ★ kitap
- ★ klasik plak
- ★ ruhi su
- rahmi saltuk
- zülfü livaneli

BÜYÜK PASAJIÇI KAT 1

YENİŞEHİR / ANKARA

KURT KANI

SUYMANKUL CHOKMOROV

Özgün adı : The Fierce One

Yönetmen : Tolomush Okeyev

Yapıt : Mukhtar Auezov (The Grey Fierce One)

Senaryo : Andrei Mikhalkov - Konchalovsky, Eduard Tropinin

Görüntü yönetmeni :

Kadyrzhan Kydyraliev

Oynayanlar :

Suymenkul Chokmorov,

Karagandai Satayev,

Aliman Jangorozova

Yapım yeri ve yılı : Kazakfilm Stüdyoları - S.S.C.B. 1975

Ünlü Sovyet yönetmeni Okeyev'in «Kurt Kanı» (The Fierce One) adlı filmi batılı eleştirmenlerce «sanat olayı» olarak nitelendirilirken, küçük oyuncu Suymenkul Chokmorov da üstün oyun gücü ile dikkatleri çekti.

«Kurt Kanı», 1900 yıllarında Kazakistan'ın dağ köylerinde yaşayan bir çocuk ile vahşi bir kurdun öyküsünü anlatıyor. Evcilleşmesi umuduyla çocuğa verilen kurt, köy sakinlerinden Ahtangul'u kuşkulandırmaktadır.

Kurt ve çocuk sürüleri otlatırken aç bir kurt sürüsünün saldırısına uğrarlar. Lyuty (çocuğun kurdu) bu saldırıdan sonra kaybolur...

Kazak dağ köylerinin zorlu yaşam koşulları ve köylülerin doğayla mücadeleleri gerçekçi bir anlatımla yansıtılmakta olan bu film geçtiğimiz yıl Taşkent Film Festivali'nde gösterilmiş ve büyük ilgi toplamıştı. Kaza-

kistan'ın doğal manzaraları ve otantik giysileri içinde çekilen film Cengiz Aytmatov'un yapıtlarından yaptığı uyarlamalarla adını duyuran Okeyev tarafından birçok sahnelerinde gerçek vahşi kurtların kullanılması ile çekildi. Cemile adlı filmde hatırlayacağınız görüntü yönetmeni Kadyrzhan Kydraliev bu filmde de ilginç fotoğrafları ile ilgi derliyor.

SİNEMATEK

● Bu ay, Sinematek, üyelerinin karşısına soluklu üç toplu gösteri ile geliyor. Toplu gösterilerin ilki Romanya Sineması'na ayrıldı. Romanya'nın ulusal bağımsızlığının 100. yıldönümü (9 Mayıs) nedeniyle oluşturulan bu toplu gösteride Romanya Sineması'nın son yıllarda üretilen yapıtlarını izleyeceğiz. Dergimizin iç sayfalarında Romanya Sosyalist Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği'nden Sayın Cornelio Brueane'nun Romanya Sineması üzerine bir yazısı yer almakta.

İkinci toplu gösterimiz canlandırma sinemasına ayrıldı. Bu ay sunduğumuz üç gösterinin yanında Nisan ayındaki Kanada kısa filmlerinin büyük bir bölümü ve Curd Lind'in Hayvanlar Toplantısı isimli yapıtı da bu türe özgü ürünlerdi. Böylece dünya canlandırma sinemasının oldukça geniş çaplı bir dökümünü (Kanada, Almanya, Fransa, İngiltere, Romanya) sunmuş oluyoruz.

Macar Sineması toplu gösterisi içinde yer alan filmler bu sinemanın son birkaç yılda gerçekleştirdiği en önemli filmler sayılmaktadır. Altı ünlü yönetmenin altı başyapıtını kapsayan toplu gösteri Haziran ayında da sürecek.

● Ankara Sinematik Derneği'nin BÜSK Kısa Film Şenliği'ne katılmak üzere hazırladığı filmin çekimi tamamlandı. 13 Mayıs'a yetişmek üzere kurgu ve seslendirme çalışmaları sürüyor. Filmi Sinan Çetin yönetti. Görüntü yönetmeni olarak Celâl Ertem ve kurgucu olarak Yılmaz Aysan çalıştılar. Filimde İhsan Tebret, Berk Onur, Gülşen Bakırcıoğlu, Kenan Yurttagül, Fuat Onan ve Merter Oral rol aldılar.

● AFSAD üyeleriyle yaratıcı bir ilişki sisteminin kurulması

amacıyla Çağdaş Sahne Kültür Merkezi içinde yerleşik bir karanlık oda, arşiv, kitaplık, çalışmalarına başladı. AFSAD giderek fotoğrafın teknik, estetik ders ve kurslarına başlayacak. Üyelik için iki fotoğraf ve 75,— TL. gerekiyor. Fotoğraf sanatı ile ilgili arkadaşların Çağdaş Sahne üyelik setine başvurmalarını bekliyoruz.

● Sanat ve kültür alanındaki mücadelede doğru devrimci çizginin belirlenmesi, öz ve estetik birliği çalışmalarının bilimsel yöntemin ışığında saptanması ilkelerini savunan Devrimci Sanatçılar Derneği, kuruluşunun bir bildirgesi, varlığının bir göstergesi olarak «Mayıs gösterileri» düzenledi. İki ayrı gösteri biçiminde programlanan «Mayıs Gösterileri» günümüze değin gelişen potansiyelin bir düzene konularak sunulmasını içeriyor. Programda konser, dia gösterileri, folklor, şiir, tiyatro ve bir karma sergi yer alıyor.

DEVSANDER'in sunacağı ilk programda (13 Mayıs) Cem Usal'ın konseri, dia gösterisi, folklor ve DEVSANDER Oyuncularının «Muhbir» isimleri oyun-

ları yer almakta. 17 Mayıs'ta sunulacak ikinci programda ise folklor, Cem Usal ve Sefil Mustafa'nın konseri ve Işık Yenersu'nun sunacağı «Taranta Babu'ya Mektuplar» şiir-müzik gösterisi sergilenecek. 12 Mayıs'ta Çağdaş Sahne Kültür Merkezi'nde açılacak karma sergide ise İrfan Demirkol, Celâl Ertem, Sinan Çetin, Aydın Çetin, Kemal Akıncı, Süleyman Bilgin, Selçuk Demirel ve Atillâ Kanbir'in yapıtları sunulacak.

● Ankara Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü öğrencilerinin bir bildirisi :

«Ben Türk Çocuğuyum. «Malazgirt'i «Oğuz Ata»yı oynatmaktan iftihar duyarım». Sanat Değeri olmasa bile.

İşte, 1977 Türkiye'sinde Ankara Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'nde hüküm süren eğitim anlayışının kısa bir özeti yukarıdaki cümleler. Ve bu sözlerin sahibi Tiyatro Bölümü Şefi... 27 Mart Dünya Tiyatrolar Günü nedeniyle, Sanatseverler Derneği'nde düzenlenen «Türkiye'de oyuncu ve Yönetmen Eğitimi» konulu açık oturumda konuşma süresini bu sözlerle doldurdu Sayın Mahir Canova...

KISA FİLM EKİBİ

SİNEMATEK

Türkiye'nin birçok eğitim kurumunda olduğu gibi, MC'nin faşist kadrolar oluşturma hareketi, Türkiye'nin tek resmi oyunculuk eğitimi yapan kurumunda da kendini gösterdi. 1974 - 75 yılında göreve gelmiş genç ve çağdaş tiyatro anlayışının bilincindeki kadro çeşitli oyunlarla okuldan uzaklaştırılarak, yerine yıllardır çağ gerisi eğitim sisteminin sözcülüğünü yapmış Sayın Canova, Bölüm Şefliğine getirildi .Ve, çevresine tiyatro eğitimi adına hiç bir akademik kariyere sahip olmayan, düzenin hizmetinde olduklarını yıllardır kanıtlamış bir kadro topladı.

Bu kadronun ilk işi, Kültür Bakanlığı'ndan gelen bir emirle, Sabahattin Engin'in «Malazgirt» adlı oyununu sergilemek oldu. Bu oyunun içeriği hakkındaki bilgi basında çokca yer tuttu. Yıllardır «politika dışı sanat», «politika üstü sanat» naraları atan Sayın Canova bu uygulamasıyla, sanatın ne denli politika dışı kalabileceğini, sanırız, kanıtladı. Tiyatro eğitimi yapan bir okulda öğrencilere oynattırılan bir oyunun oynanma emri siyasal iktidarın «neyin savunuculuğunu yaptığı açıkça kanıtlanmış» bir kanadından gelecek ve halâ sanatın, tiyatronun politika dışı olduğu savunulacak... O zaman şöyle düşünmek olası : «Sanat, bizim çıkarlarımız doğrultusunda olursa politikanın hizmetinde olur : bunun dışında asla!»

Konservatuvar Tiyatro Bölümü eğitmenleri!

Bu müdür tiyatro eğitiminde temellendiğiniz ilke ki, bu yılda, Bakanlık'a nazire, «Oğuz Ata» adlı oyunu sergilettiniz Tiyatro Bölümü öğrencilerine. «Başbuğ Türkeş» naraları arasında..?

Tabii ki, sanat politikanın dışında düşünülemez ve böylesine bir nesnel gerçeğin tartışılmasına bile girilmez, çağımız dünyasında. Ama, önemli olan, sanatın, sanat adını alabilmek için hangi dünya görüşünden, hangi politik tabandan kaynaklandığıdır... Sosyalist dünya görüşü kendi sanat anlayışını, çağdaş sanat anlayışını beraberinde getirmiştir. Bu sözlerle ereğimiz, sosyalizm mücadelesi öncesi yapıtlarını yadsımak değil. Ama, o yapıtlara bugün değerini kazandıran, onlara çağdaş dünya görüşüyle bakışımızdır.

Sayın Canova «Sanat değeri olmasa bile...» derken açıklamıştır, hangi politik görüşün hizmetinde olduğunu. Yıllar önce tarihin yargıladığı bir düzenin savunuculuğunu yapanlardan, sanatın toplumdaki işleviyle değer kazandığı olgusunu onaylamaları beklenemez.

● Bu ay programımızda iki açık tartışma ve bir söyleşi yer alıyor. Mayıs ayı özellikle yakın tarihimizde toplumsal olaylar bakımından yoğunluk taşıyor. Buna bağlı olarak tartışma ve söyleşilerimiz siyasal konulara ayrıldı. 3 Mayıs'ta 12 Mart'tan İdamlara konulu tartışmaya Niyazi Ağırnaslı, Halit Çelenk ve Eralp Özgen katılıyorlar.

17 Mayıs'ta MC'den Nasıl Kurtulmalı konuyu söyleşide Uğur Mumcu konuşacak, Mumcu söyleşi'den sonra «Sakıncalı Piyade» ve «Bir Pulsuz Dilekçe» adlı kitaplarını imzalayacak.

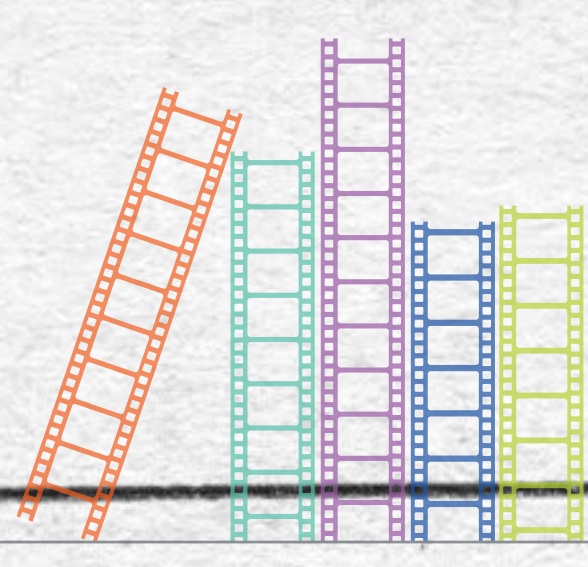
24 Mayıs'taki açık tartışmanın konusu 27 Mayıs Anayasası ve 1977. Tartışmaya Bahri Savcı, Uğur Mumcu, Halit Çelenk, Uğur Alacakaptan, katılıyorlar.

● Çağdaş Sahne Özel Film Gösterileri Mayıs sonlarından başlayarak önemli bir dizi gösteri sunacak. Yılmaz Güney'in

oyuncu, yönetmen ve senaryo yazarı olarak katkıda bulunduğu yapıtlardan bir çoğu Çağdaş Sahne Kültür Merkezi'nde sunulacak. Gösterilecek filmler arasında Arkadaş, Endişe, Umut, İzin, Seyit Han, Ağıt, Bir Çirkin Adam, Bir Gün Mutlaka, Baba, Zavallılar yer almakta. Yakın zamanda San Remo Film Şenliği'nde gösterilen ve büyük övgü alan bu filmlerin toplu gösterisi Türk sinemasında önemli bir yeri olan Yılmaz Güney'in bir yeniden değerlendirilmesi ve tartışması olacaktır sanırız.

● Sinematek üyeleri İngiliz Kültür Heyeti'nde bu ay gösterilecek olan «Far From the Madding Crowd» adlı filmi ücretsiz izleyebilirler. Thomas Hardy'nin romanından 1967 yılında uyarlanan filmde Julie Christie, Terence Stamp, Alan Bates ve Peter Finch oynuyorlar. (25 Çarşamba, 18.00-30 Pazartesi, 20.00)

● Ankara Çocuk Tiyatrosu'nun Nisan ayında düzenlediği Çocuk Haftası ilgi gördü. Bu arada sözü pek edilmeyen bir yayınevinden, Köyün Çocuğu yayınlarından söz etmek istiyoruz. Ozan Nebi Dadaloğlu'nun yönettiği yayınevi yalnız çocuk kitapları çıkarıyor. Şu sıralarda ilginç bir diiz hazırladı. Ünlü Yazarlar Dizisi adını verdiği kitaplar arasında şunlar var : Aziz Nesin (Öküz Başkan), Fikret Otyam (Kanlı Gömlekler), Talip Apaydın (Elif Kızın Elleri), Adnan Özyalçınar (Garip Nasıl Okuyacak), Medeni Ferho (Kaytan Osman), Hasan Kıyafet (Cin Top), Ahmet Kahraman (Yediden Yetmiş Masallar). Kitaplar Turhan Selçuk, Sinan Çetin, Nezih Danyal, Semih Balcıoğlu, Metin Peker ve Engin Uç'un desenleriyle süslenmiş.

ARKADAŞ

Yönetim ve Senaryo :
Yılmaz Güney

Görüntü Yönetmeni :
Çetin Tunca

Müzik : **Şanar Yurdatapan,**
Atilla Özdemiroğlu

Yapımı : 1974

Oyuncular : **Yılmaz Güney, Ke-
rim Afşar, Azra Balkan, Melike
Demirağ, Semra Özdamar**

«Hızla değişen bir toplum, bu değişim süreci içerisinde bir takım kavramların anlamlarını ve niteliklerini de değiştirir. Bir şey çökerken, tükenirken, öte yanda yeni bir şey doğar. «Arkadaş» bir tükenişin ve yeşeren yeni şeylerin filmidir. Arkadaşlık bir yığın çelişkiyi ve uzlaşmayı içinde içinde taşır. Bu uzlaşmazlığa varıldığında arkadaşlık biter. Filmimiz iki eski arkadaşın uzun bir dönem sonra bir araya gelmelerini ve kısa bir dönem içinde geliştirdikleri ilişkiler sonunda artık arkadaş olamayacaklarını hikâye eder. Bir arkadaşlık biterken, yeni bir arkadaşlık başlar. Bu, değişen şartların doğurduğu yeni bir arkadaşlıktır. (...) Bu film tutukluluk günlerinin ürünüdür ve orada oluşturduğumuz düşüncenin yansımalarını içerir.»

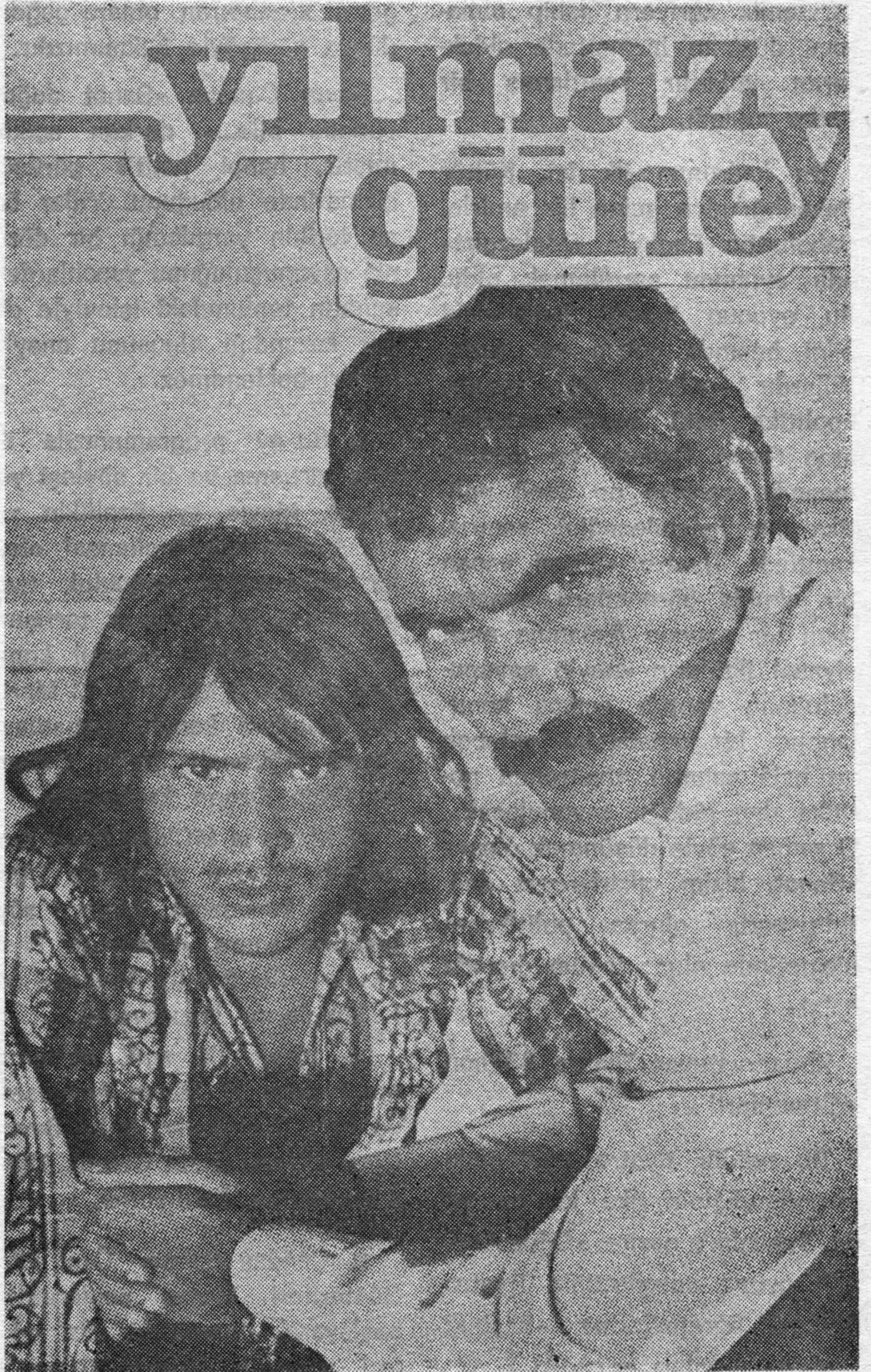
«(...) İnsanlar genellikle yaşadıkları hayatla özdeşleşirler. (...) Oysa gerçekte rahatsız edicilik vardır. Fakat bunu yaşayan farkedemez. (...) İnsanlar genellikle çevrelerine görmeden, gördükleri üzerine düşünmeden bakarlar. Biz bu filmde özdeşleşmeye karşı bir tavır koyuyoruz. Bu film insanları bakıp görmeye ve gördükleri üzerinde düşünmeye çağırıyor. Filmin anlatıcı yapısı bu olguyla birlikte düşünülmelidir.»

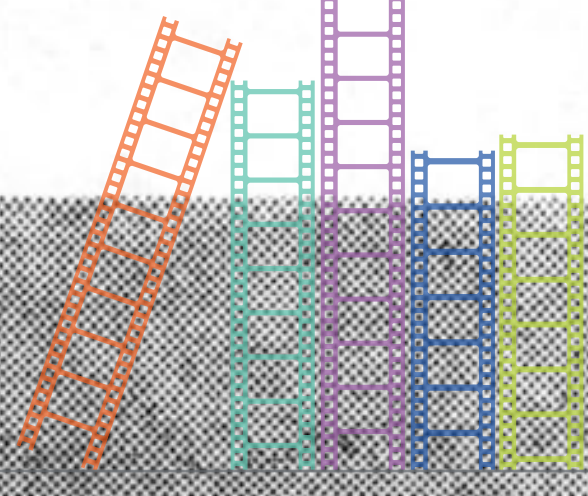
SİNEMATEK

«(...) Âzem'in konuk olduğu dünyada herkes birbirinin parçasıdır ve hayatla özdeşleşmiştir. Ayrıca bu özdeşleşme içinde kişilerin birbirine karşı yabancılığı sözkonusudur. (...) Cemil'in dünyası bir süre sonra, Âzem'in gelişiyle sarsıntı geçirir, parçalanır. Fakat özündeki itici gücün yokluğu, içeriğinin yetmezliğiyle yeni bir yere varamaz. O çürüme kaçınılmazdır, kurtuluşu yoktur. Ancak o çürümenin içinde kurtuluş umudu taşıyan fakat ne olacağı bilin-

meyen bir unsur vardır : Melike.. Kişilerle seyirciler arasında konan mesafe şu amacı taşır. Onların gelişen ilişkileri içerisinde, onların mantık örgüsü içine girmeden izleyebilmesini sağlamak. (...) Âzem çevresinde gelişen olaylara bakarken seyirciyi de kendisi gibi bakmaya götürecektir. Filmin amacı budur.»

(Yukarıdaki notlar Yılmaz Güney'in O. Kutlar'la yaptığı bir konuşmadan alınmıştır.)

SİNEMATEK

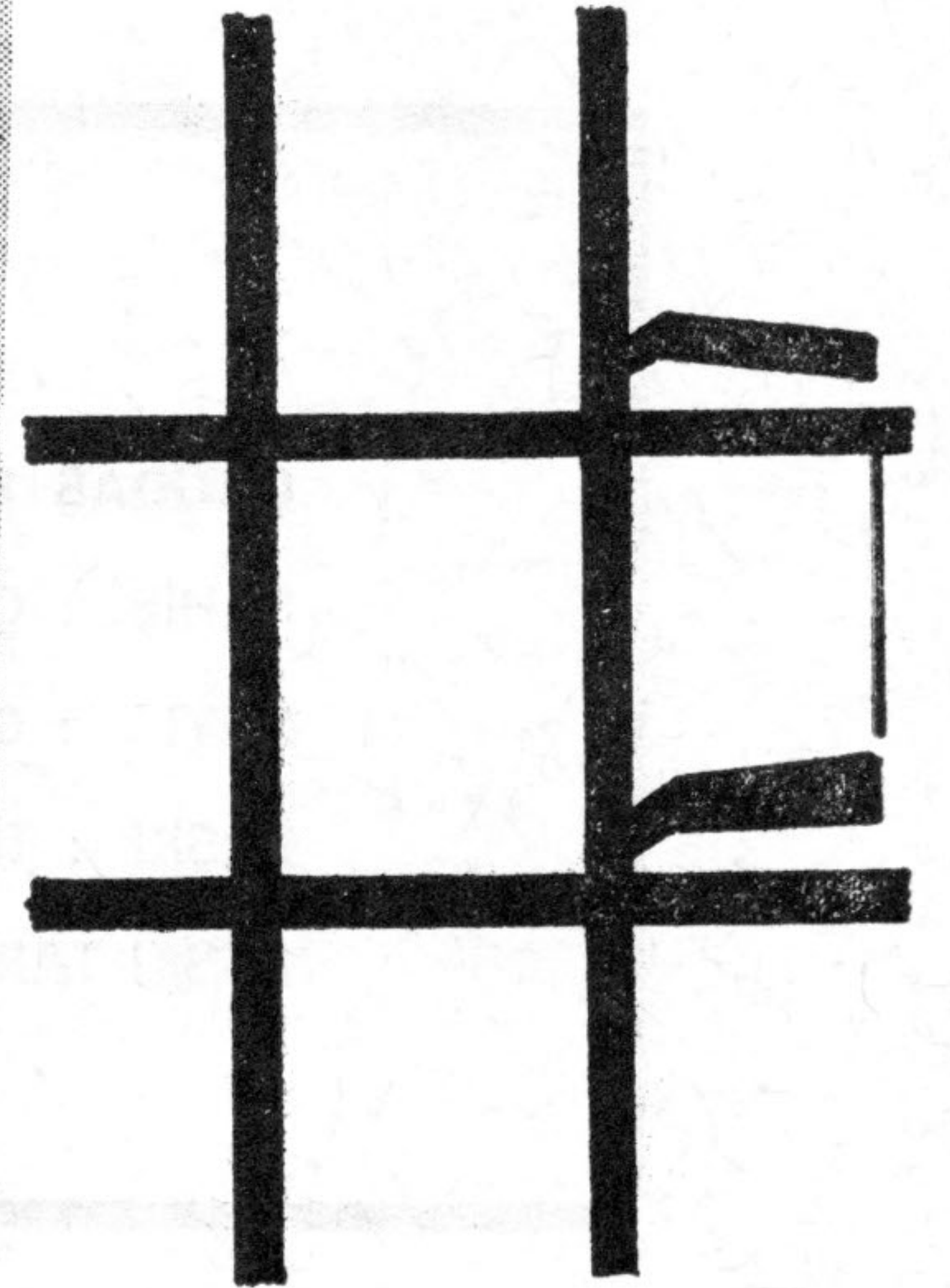
ENDİŞE/Erkan Yücel

MAYIS
AYINDA

ÖZEL
FİLM
GÖSTERİSİ

- ARKADAŞ
- ENDİŞE
- UMUT
- İZİN
- SEYİT HAN
- AĞIT
- BİR ÇİRKİN ADAM
- BİR GÜN MUTLAKA
- BABA
- ZAVALLILAR

Yılmaz
Güney

SİNEMATEK

Kurt Kanı / Tolomush Okeyev

ÇAĞDAŞ SAHNE KÜLTÜR MERKEZİ PROGRAM DERGİSİ

SAHİBİ : ÇAĞDAŞ SAHNE TİC. LTD. ŞTİ.

SAYI : 6

BASKI : TİSA MATBAACILIK LTD. ŞTİ. TEL : 17 54 38 - 18 95 62

BASKI TARİHİ : NİSAN 1977

FİYATI : 350 KRŞ.